

Slavnostní podpis Berlínské deklarace 16. 5. 2012

Mgr. Iva Prochásková, předsedkyně Výkonného výboru AKVŠ ČR

Otevřený přístup k výsledkům vědeckého bádání získává ve světě stále širší podporu. Začátkem roku 2012 byl zveřejněn obsáhlý materiál Policy Guidelines for the Development And Promotion of Open Access¹ vypracovaný pro UNESCO světově uznávanou expertkou Almou Swan. Z aktivit posledních týdnů stojí za zmínku např. společné memorandum kolegia a univerzitní knihovny Harvardské univerzity k podpoře publikování v otevřených časopisech², ukládání publikovaných článků do repozitářů a zrušení předplatných vědeckých časopisů po „balíčcích“. Se zásadním projevem vystoupil 2. 5. 2012 na výroční konferenci Asociace vydavatelů David Willetts, ministr vlády Velké Británie pro univerzity a vědu, který ohlásil³ záměr otevřeně zpřístupnit veškeré výsledky výzkumu financovaného svým ministerstvem.

V České republice jsme zatím na úplném začátku. Z 375 signatářů Berlínské deklarace z celého světa (k 19. 4. 2012) jsou pouze čtyři z ČR: GAČR (2008), AV ČR (2008), MU (2009) a MAGNANIMITAS (2011). AKVŠ ČR bude tedy pátým.

AKVŠ ČR poprvé otevřela téma otevřeného přístupu na konferenci Bibliotheca academica v Plzni v roce 2008. V roce 2010 byla ustavena neformální Iniciativa pro podporu otevřeného přístupu a některé univerzitní knihovny začaly rozvíjet různé typy aktivit, včetně zapojení do mezinárodní propagační akce Open Access Week.

Účastníci tohoto setkání v loňském roce se shodli na návrhu, aby AKVŠ ČR podepsala Berlínskou deklaraci, a výroční konference AKVŠ ČR tento návrh dne 29. 2. 2012 velkou většinou svých členů schválila. Tento podpis znamená pro členy závazek, že budou otevřený přístup podporovat nejen deklarativně, ale konkrétními činy.

AKVŠ ČR očekává, že se zástupci knihoven členských institucí aktivně zapojí do propagace myšlenek otevřeného přístupu na svých univerzitách, že budou zejména:

- **zvyšovat povědomí o otevřeném přístupu;**
- **podporovat rozvoj otevřeného přístupu** budováním institucionálních repozitářů a jejich zapojením do evropské i celosvětové sítě i podporou autorů při publikování v otevřených časopisech včetně případné finanční účasti na úhradě poplatků;
- **podporovat a povzbuzovat autory,** aby si podrželi svá autorská práva, například využitím dodatku k vydavatelské smlouvě/CTA, nebo licencí Creative Commons;
- **podporovat využívání časopisů a dalších publikací s otevřeným přístupem;**
- **podporovat a prosazovat politiky otevřeného přístupu** k publikovaným výsledkům výzkumu a vývoje financovaného z veřejných zdrojů.

AKVŠ ČR se zavazuje poskytovat pracovníkům knihoven členských institucí k těmto aktivitám metodickou podporu.

¹ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/policy-guidelines-for-the-development-and-promotion-of-open-access/>

² <http://isites.harvard.edu/icb/icb.do?keyword=k77982&tabgroupid=icb.tabgroup143448>

³ <http://www.bis.gov.uk/news/speeches/david-willetts-public-access-to-research>